

رقابت‌پذیری صنعت فولاد، چالش جدید سیاست‌گذاران

فولادسازان مسیر نجات را پیدا می‌کنند؟

با کاهش روند تولید فولاد در سطح جهانی، اروپا در جست‌وجوی راه نجات فولاد است و سیاست‌های تازه برای حفظ رقابت‌پذیری و مشاغل تدوین می‌کند.

به گزارش پایگاه تخصصی تحلیلی سرمایه نگر، صنعت فولاد اروپا در سال‌های اخیر با چالش‌های فزاینده‌ای روبه‌رو بوده است. سهم این قاره از تولید جهانی فولاد اکنون به حدود ۷ تا ۸ درصد کاهش یافته؛ رقمی که نسبت به گذشته‌ای نه‌چندان دور افتی چشمگیر نشان می‌دهد. کمیته اقتصادی و اجتماعی اتحادیه اروپا در تازه‌ترین گزارش خود زنگ خطر را به صدا درآورد و خواستار اقدام فوری برای نجات این صنعت حیاتی شد.

به گزارش خبرنگار فولاد، در گزارش کمیته اقتصادی و اجتماعی اتحادیه اروپا تأکید شده است که بدون اصلاحات عمیق در سیاست‌های تجاری، زیست‌محیطی و مالی، صنعت فولاد اروپا توان رقابت در بازارهای جهانی را از دست خواهد داد. از این‌رو مجموعه‌ای از تدابیر فوری و میان‌مدت پیشنهاد شده است که می‌تواند آینده این صنعت را رقم بزند.

تدابیر تجاری؛ سد راه واردات ارزان

یکی از نخستین حوزه‌هایی که کمیته بر آن تمرکز کرده، سیاست‌های تجاری است. در سال‌های اخیر واردات ارزان‌قیمت از کشورهای نظیر چین فشار زیادی بر تولیدکنندگان اروپایی وارد کرده است. برای مقابله با این روند، کمیته خواستار تدوین قوانین جامع تجاری جدید و جایگزینی تدابیر فعلی شده است.

این قوانین می‌تواند شامل اعمال تعرفه‌های هدفمند، نظارت دقیق‌تر بر روند واردات و حمایت از تولیدکنندگان داخلی باشد. در واقع اروپا در تلاش است موازنه‌ای ایجاد کند که هم دسترسی به فولاد ارزان را برای صنایع مصرف‌کننده تضمین کند و هم تولیدکنندگان داخلی را از ورشکستگی نجات دهد.

محیط‌زیست و انرژی؛ مسیر دشوار گذار سبز

یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های صنعت فولاد اروپا الزام به رعایت استانداردهای زیست‌محیطی است. برنامه «مکانیزم تنظیم کربن» (CBAM) که در اتحادیه اروپا در حال اجراست، هزینه‌های جدیدی به تولیدکنندگان تحمیل می‌کند. این طرح شامل الزام به خرید مجوزهای انتشار کربن است؛ اقدامی که هزینه تولید فولاد را در اروپا به‌طور محسوسی افزایش داده است.

کمیته پیشنهاد داده است که اجرای سریع‌تر این مکانیزم همراه با تخصیص مجوزهای رایگان برای صادرات به کشورهایی که قوانین زیست‌محیطی مشابه ندارند، دنبال شود. علاوه بر این، حمایت مالی مستقیم از پروژه‌های کاهش قیمت انرژی برای صنایع پرمصرف نظیر فولاد نیز ضروری دانسته شده است.

به موازات آن، اتحادیه باید کنترل بیشتری بر صادرات قراضه فولاد اعمال کند. قراضه یک منبع حیاتی برای تولید فولاد سبز محسوب می‌شود و خروج بی‌رویه آن از اروپا، توان تولید داخلی را کاهش می‌دهد.

حمایت مالی و کارگری؛ ستون فقرات طرح نجات

اما نجات صنعت فولاد تنها به سیاست‌های تجاری و زیست‌محیطی محدود نمی‌شود. کمیته پیشنهاد کرده است که «صندوق گذار عادلانه» برای حمایت از نیروی کار ایجاد شود. این صندوق به ارتقای مهارت کارگران، بازآموزی و انتقال آن‌ها به بخش‌های نوین صنعت کمک خواهد کرد.

از سوی دیگر، افزایش حمایت‌های مالی هدفمند برای جذب سرمایه‌گذاری در پروژه‌های نوآورانه فولاد سبز پیشنهاد شده است. بسیاری از شرکت‌های اروپایی اکنون در مرحله آزمایش فناوری‌های نوین کاهش کربن قرار دارند. بدون حمایت مالی دولت‌ها، این فناوری‌ها به مرحله تجاری نخواهند رسید.

واکنش فعالان صنعتی

انجمن فولاد اروپا از تعهد کمیسیون تجاری اتحادیه برای ارائه تدابیر حمایتی تا اواسط اکتبر استقبال کرده است. به گفته این انجمن، صنعت فولاد اروپا اکنون در نقطه‌ای حساس قرار دارد و هرگونه تعلل می‌تواند منجر به از دست رفتن ظرفیت‌های کلیدی شود.

در همین حال، برخی شرکت‌های بزرگ فولادی اروپا هشدار داده‌اند که اگر سیاست‌های حمایتی جدید اجرا نشود، مجبور به تعطیلی بخشی از خطوط تولید یا انتقال آن‌ها به مناطق ارزان‌تر خواهند شد. چنین روندی نه تنها اشتغال، بلکه امنیت صنعتی اروپا را تهدید خواهد کرد.

اروپا با وضعیتی پیچیده مواجه است. در حالی که این قاره مشغول گذار سبز و سرمایه‌گذاری‌های پرهزینه در فناوری‌های پاک است، رقاباتی چون چین و هند با هزینه‌های پایین‌تر و حمایت‌های گسترده دولتی، جایگاه خود را در بازارهای جهانی تثبیت می‌کنند.

هند اخیراً با اجرای سیاست‌های حمایتی توانسته ظرفیت تولید خود را به بیش از ۲۰۰ میلیون تن در سال برساند و هدف‌گذاری ۳۰۰ میلیون تن تا سال ۲۰۳۰ را در دستور کار دارد. چین نیز با وجود کاهش نسبی تولید، همچنان بزرگ‌ترین بازیگر جهانی است. آمریکا نیز با اعمال تعرفه‌های حمایتی، به تولیدکنندگان داخلی خود فرصت داده است تا رقابت را حفظ کنند. در این شرایط، صنعت فولاد اروپا بدون پشتیبانی مؤثر قادر به بقا نخواهد بود.

اهمیت استراتژیک فولاد برای اروپا

فولاد نه تنها ماده‌ای حیاتی برای صنایع خودرو، ساختمان و زیرساخت است، بلکه نقش استراتژیکی در امنیت ملی دارد. در دوران گذار انرژی، فولادهای خاص برای تولید توربین‌های بادی، زیرساخت‌های شبکه برق و پروژه‌های حمل‌ونقل سبز حیاتی هستند. از این رو، از دست دادن ظرفیت تولید فولاد داخلی، وابستگی اروپا به واردات را افزایش داده و امنیت اقتصادی و سیاسی قاره را تهدید می‌کند.

آینده چه خواهد شد؟

اگر پیشنهاد‌های کمیته اقتصادی و اجتماعی اروپا به سرعت اجرا شود، می‌توان امیدوار بود که این صنعت حیاتی دوباره جان بگیرد. اما اگر تصمیم‌گیری‌ها با تأخیر انجام شود یا حمایت‌های مالی کافی فراهم نشود، احتمال تعطیلی گسترده کارخانه‌ها و بیکاری هزاران کارگر وجود دارد.

به باور تحلیلگران، صنعت فولاد اروپا در آستانه یک انتخاب تاریخی است: یا با سرمایه‌گذاری سنگین و حمایت سیاسی قوی، مسیر گذار سبز را طی خواهد کرد و رقابت‌پذیری خود را حفظ می‌کند؛ یا در برابر رقابت آسیایی میدان را واگذار کرده و سهم خود از بازار جهانی را بیش از پیش از دست خواهد داد.

اروپا اکنون در موقعیتی حساس قرار دارد. صنعت فولاد که زمانی موتور محرک توسعه صنعتی این قاره بود، امروز درگیر بحران‌های چندلایه اقتصادی، زیست‌محیطی و رقابتی است. طرح نجات فولاد اروپا اگرچه پرهزینه و پیچیده است، اما تنها راهی است که می‌تواند این صنعت را به آینده‌ای پایدار هدایت کند.